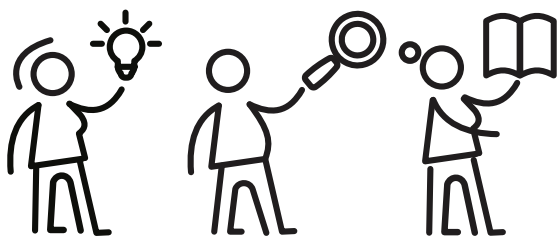

Eesti ettevõtetes tuleb tõsta uurimis- ja arendusalaste oskuste taset

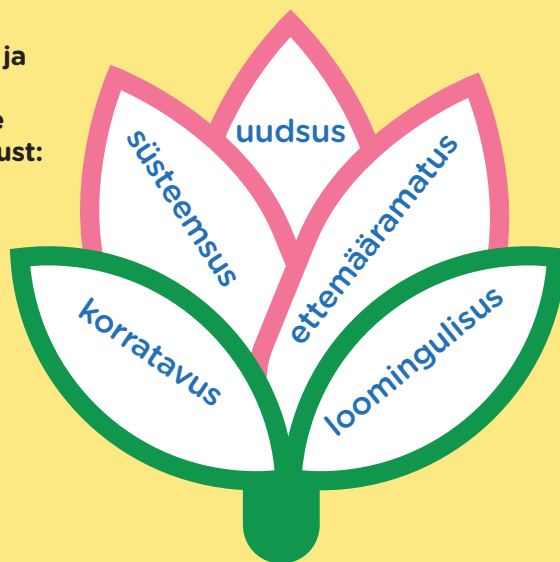
Eesti majanduskasvu saavad vedada tiptasemel tootlikkusega ettevõtted, kellel on piisavalt uurimis-arendusvõimekusega töötajaid ning suutlikkus jõuda eksperimentaalarendusest valmistoote turunduse ja müüginii, kinnitavad OSKA rakendusuringu „Ettevõtlussektori uurimis- ja arendustöötajate tööjõu- ja oskuste vajadus“ tulemused.

Uurimis- ja arendustegevuse määratlus

Uurimis- ja arendustegevus Eesti ettevõtetes on valdavalt seotud eksperimentaalarendusega (72%), kuid hõlmab ka rakendusuringuid (25%) ja alusuuringuid (3%).

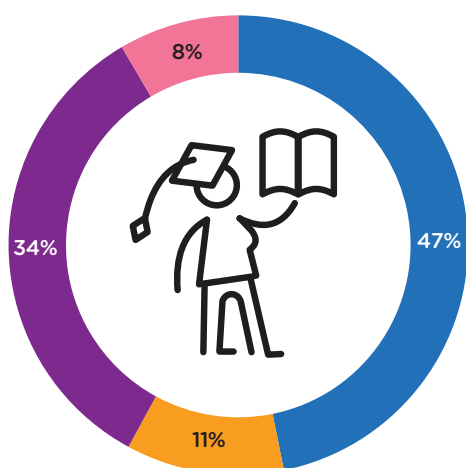
Uurimis- ja arendustegevuse viis tunnust:

Uurimis- ja arendustöötajad

Uurimis- ja arendustöötaja ettevõtluses: kõrgharidusega tippspetsialist, kes vähemalt 10% ulatuses oma tööajast tegeleb loova süstemaatilise tööga, mille eesmärk on uute teadmiste saamine ja rakendamine valdavalt läbi rakendusuringute ja eksperimentaalarenduse.

Uurimis- ja arendustegevustesse hõlmatute hulgas on enim bakalaureusekraadiga töötajaid.

- Magistrikraadiga
- Doktorikraadiga
- Bakalaureusekraadiga
- Rakenduskõrgharidusega

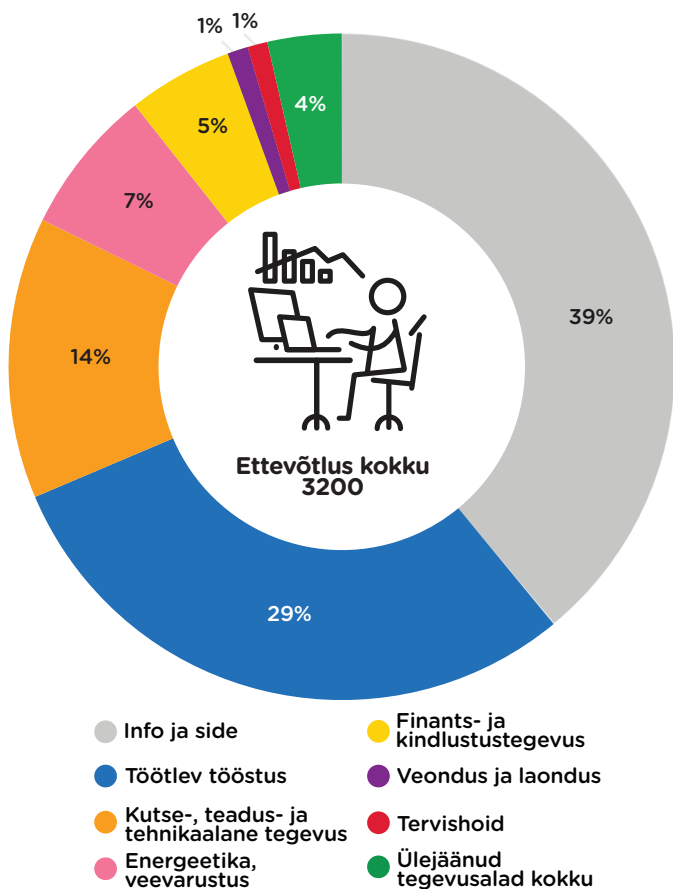
Üldjuhul ei tegele Eesti ettevõtetes uurimis- ja arendustegevusega selleks spetsiaalselt värvatud töötajad, vaid mitmesuguste erialade kõrgharidusega spetsialistid oma põhiülesannete kõrvalt.

Ettevõtte teadmismahukust on võimalik kasvatada, kui kaasata uurimis- ja arendustegevustesse senisest suurem osa valdkondliku töökogemusega kõrgharidusega töötajaid, millele lisandub vajalike oskuste täiendamine.

Järjest olulisemaks muutub mitmekesiste võimaluste olemasolu ettevõtluses uurimis-arendustegevuseks vajalike spetsiifiliste oskuste omandamiseks, seda nii taseme- kui täiendusõppes.

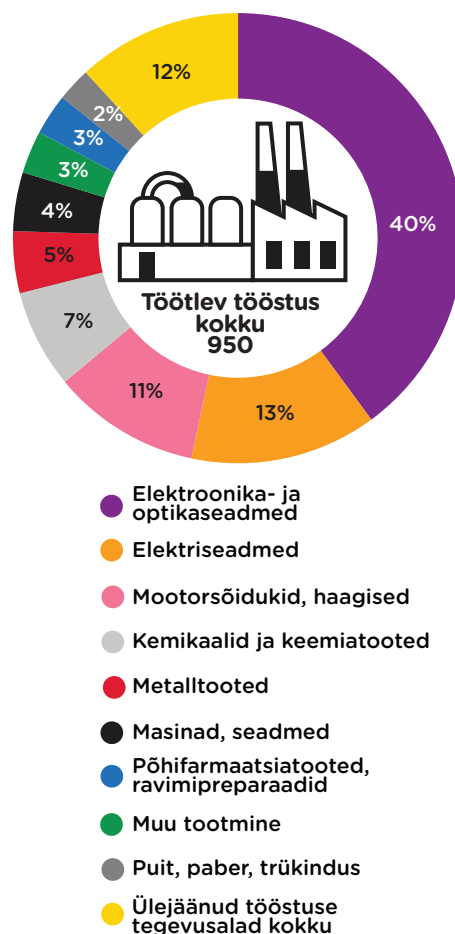
Ettevõtetes uurimis- ja arendustegevustesse panustavate töötajate haridustase 2021. aastal.

Uurimis- ja arendustöötajad Eesti ettevõtetes on koondunud piiratud tegevusalade ringi. Valdavalt on need alad, mis veavad innovatsiooni ka teistes majandusharudes.

Uurimis- ja arendustöötajad ettevõtetes 2021

Uurimis- ja arendustöötajad töötlevas tööstuses on koondunud aladele, nagu keemia, farmaatsia ning erinevate masinate ja seadmete tootmine.

Uurimis- ja arendustöötajad töötlevas tööstuses 2021

Kasvava tähtsusega teadmised ja oskused

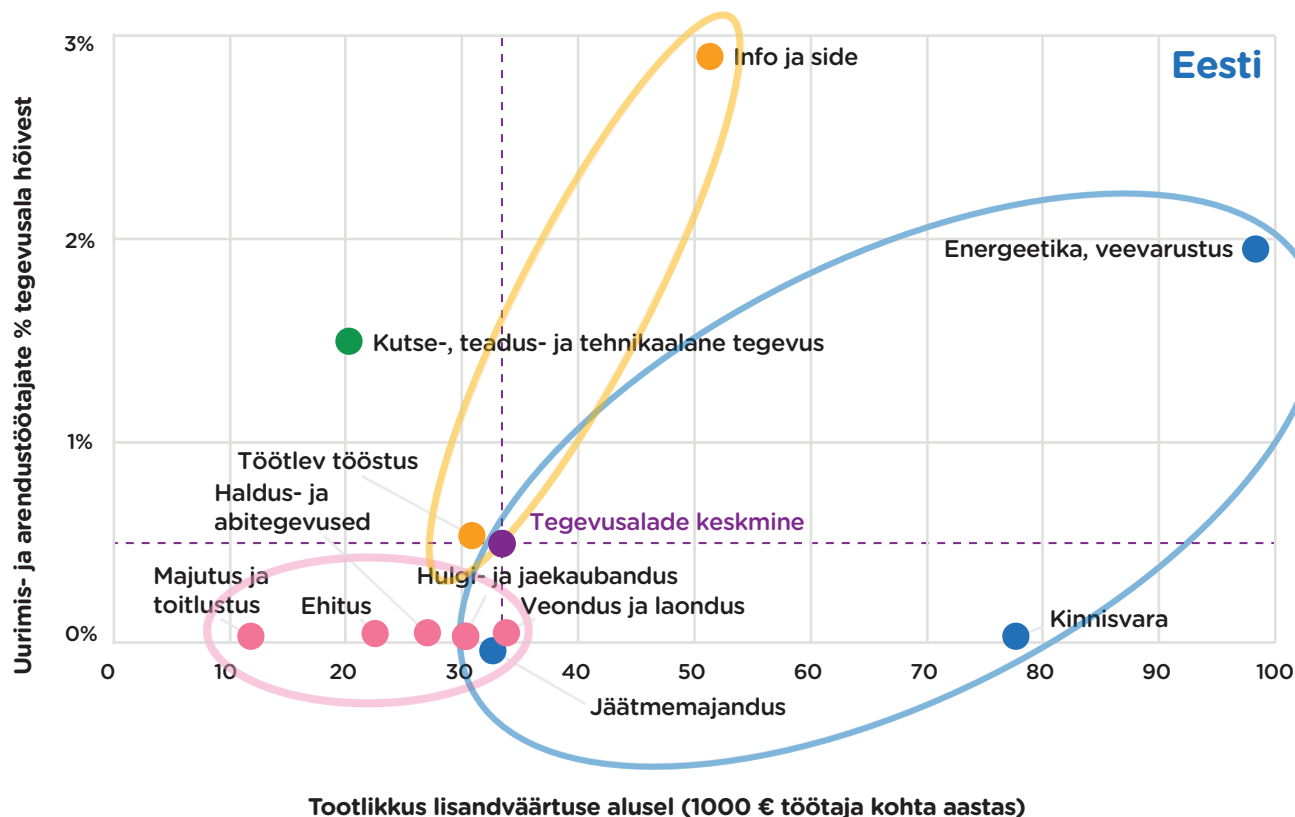
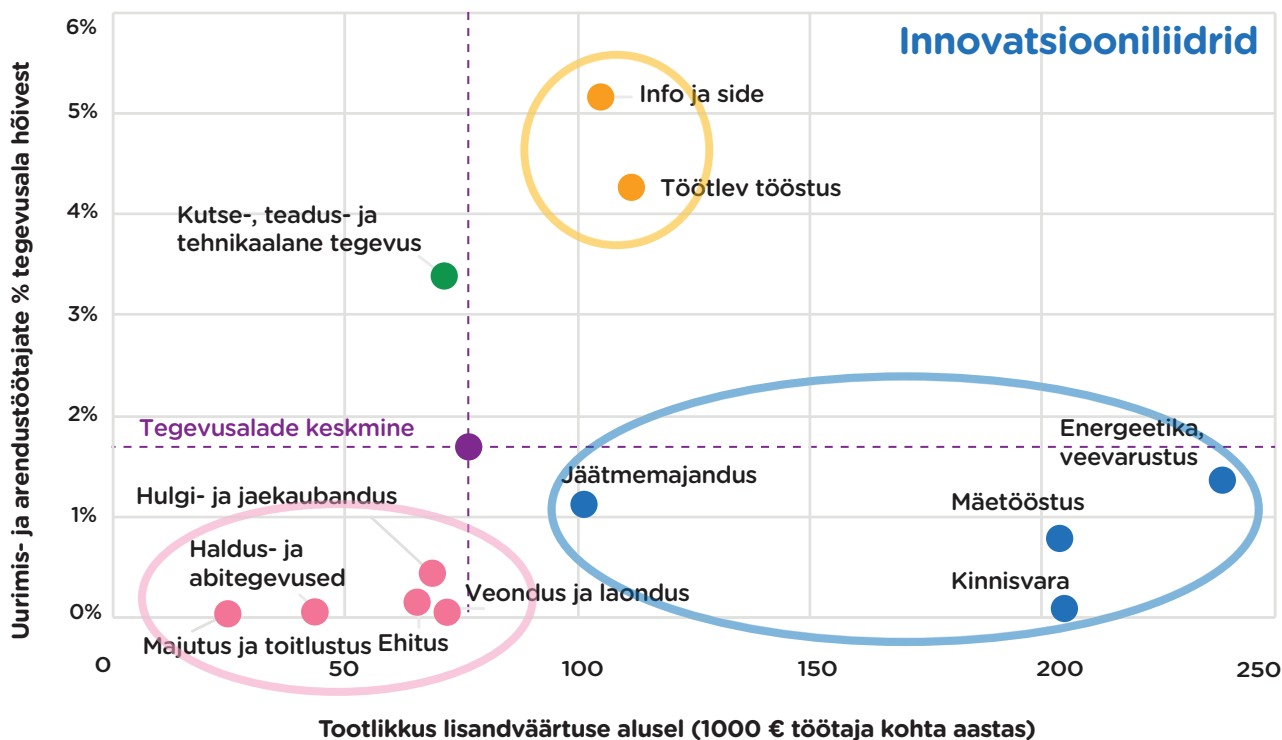
Arendustegevuseks on tarvis võimekust teha koostööd, genereerida uusi ideid, algatada uusi tegevusi, oskust viia läbi uuringuid, teha vaatlusi, järeldusi, analüüse ja lahendada probleeme loovalt.

Uurimis-arendustöötajatel on vaja

- osata **väärtuspakkumist analüüsida**, sh äriideid eelnevalt disainida, kasutajakogemust hinnata ja testida
- **mõista toote-, teenuse- ja äriprotsesside tervikvaadet** – idee väljatöötamisest kuni innovaatilise lahenduse müügini, sh
  - oskust sõnastada uurimis- ja arendusvajadus ning -küsimus
  - valmisolekut rakendada akadeemiline teadmine innovatsiooni loomiseks
  - võimekust märgata ja luua seoseid eri teadusharude vahel
  - teadmisi kommercialiseerimisest
  - teadmisi intellektuaalomandi kaitsmisest
- head **läbirääkimis- ja mõjutamisoskust**, et arendada ja säilitada usaldusväärseid suhteid eri osapooltega, sh tarnijate ja klientidega
- tunda **projektijuhtimise põhimõtteid** – ajajuhtimise kõrval tuleb suurt tähelepanu pöörata ka muudatuste juhtimisele
- head **finantskirjaoskust**
- **digivõimekust** – teadmisi eri tehnoloogiatest, nende eelistest ja kasutusvõimalustest

Potentsiaalsed kasvuvaldkonnad

Kõrvutades hõives väljenduvat teadmismahukuse ja tootlikkuse seosmustruid Eestis ja Euroopa innovatsiooniliidritel, tõuseb majandusharude võrdluses kõige reljeefsemalt esile **töötleva tööstuse mahajäämus** mõlemas dimensioonis. Mõnevõrra vähem silmatorkaval, kuid siiski olulisel määral ilmneb mahajäämus ka jäätmemajanduses.

Ettevõtluse tegevusharude võrdlus tootlikkuse ning uurimis- ja arendustöötajate osatähtsuse alusel Eestis ja innovatsiooniliidritel (Rootsi, Soome, Taani, Belgia, Holland, Sveits)

Kui **EL-i liikmesriikides keskmiselt** leidub 7 ettevõtluses rakenduvat uurimis- ja arendustöötajat 1000 tööturul hõivatut kohta, siis **innovatsiooniliidritel** koguni 12, **Eestis** aga vaid 4. Hõivepõhise **teadmismahukuse ja tootlikkuse kokkulangev mahajäämus** on paradoksaalsel kombel suurim neis tööstusharudes, kus Eesti ettevõtetel läheb hästi, innovatsiooniliidritel aga kordades paremini.

Valdkonnad, kus teadusmahukuse kasvatamine annaks kõige jõulisema tõuke lisandväärtuse suurenemisele

Uurimis- ja arendustöötajate arvu senine kasvutrend võimendub prognoosi kohaselt märkimisväärselt

- bio- ja tervisetehnoloogiad
- keemiatööstus
- mootorsõidukite ja muude transpordivahendite tootmine (autonoomsed ja kaugjuhitavad sõidukid, droonid)
- nutikad ja kestlikud energialahendused
- teise toorme ja jäätmete väärindamine
- maapõueressursside väärindamine
- puidu keemiline ja mikrobioloogiline väärindamine

Uurimis- ja arendustöötajate arv jätkab prognoosi kohaselt kasvamist senises, keskmisest kiiremas tempos

- elektroonika- ja elektriseadmete tootmine (automatiseerimine-robotika, SARD-süsteemid, riistvara disain, targa linna seadmed)
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, digilahendused (IoT, plokiahel, suurandmed ja analüütika, pilvetehnoloogiad, sidetehnoloogiad, digitaalsed kaksikud, masinõpe, küberturvalisus)

Prognoos põhineb innovatsiooniliidrite kogemusel, TAIE arengukavas püstitatud strateegilistel eesmärkidel, digi- ja rohepöörde mõjude analüüsil, rakendusuringute programmi kasvunišside analüüsil, uurimis- ja arendustöötajate arvu senisel dünaamil, ekspertide hinnangutel.

Ettevõtete innovatsioonivõimekuse kasvatamise võimalused

Proovikivid

Innovatsioonikultuuri kujundamine

Akadeemilise teadmise rakendamine innovatsiooniks

Kommertsialiseerimine

Uurimis- ja arendustegevus

Tootearendus

- **I PROOVIKIVI:** Juhtidel on vaja **oskust kasutada innovatsiooni juhtimiseks sobivaid tehnikaid ja põhimõtteid**, et muuta innovatsioonile orienteeritud arendustegevus süsteemseks ja tulemuslikuks protsessiks.
- **II PROOVIKIVI:** Uute ideede seostamine ettevõtte vajaduste ja võimalustega on oluline oskus ärivõimaluste avastamiseks ja ärakasutamiseks. See tähendab valmisolekut **rakendada akadeemilisi teadmisi innovatsiooni loomiseks**.
- **III PROOVIKIVI:** Tootearendusprotsessi peab olema integreeritud ka kommertsialiseerimisalased tegevused ehk arendusprotsessis tuleb pidevalt testida turuvajadust. Uurimis- ja arendustöötaja peab nägema **tervikprotsessi idee väljatöötamisest kuni müügini**.

Lõksud

Eksperimentaalarendus

Skaleerimine

Uurimis- ja arendustegevus

Tootearendus

- **I LÕKS:** Sageli võivad teadusmahukad ettevõtted takerduda n-ö **teadus- ja arendustegevuse lõksu**. Fookus on arenduses ja teaduses, aga puudub kommertsialiseerimise vaade.
- **II LÕKS:** Uute tehnoloogiate testimise, sh **skaleeritavuse hindamise võimalused on keerulised või puudub teave nende kohta**. Ülikoolidel on hea võimekus laboratoorses skaalas, kuid suuremahulise katsetusvõimekuse vallas on Eestis puudujääke. Lisaks võib teiste riikide poolt pakutav skaleerimisplatvorm suurendada motivatsiooni viia eksperimentaalarendustegevus Eestist välja.